

Decizie de indexare a faptei de plagiat la poziția 00443 / 27.01.2020 și pentru admitere la publicare în volum tipărit

care se bazează pe:

- A. Nota de constatare și confirmare a indiciilor de plagiat prin fișă suspiciunii inclusă în decizie.

Fișa suspiciunii de plagiat / Sheet of plagiarism's suspicion		
Opera suspicionată (OS) Suspicious work		Opera autentică (OA) Authentic work
OS	Deaconu, Stefan. <i>Metodologie juridică. Curs practic pentru studenți</i> . Ed.3 București: Hamangiu. 2013.	
OA	POPA N., EREMIA M.C., CRISTEA S. <i>Teoria generală a dreptului</i> . Ed.2. București: All Beck. 2005.	
Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion		
P.01	p.18	p.17
P.02	p.20	p.19
P.03	p.24	p.20
P.04	p.25	p.21
P.05	p.25	p.21
P.06.	p.28	p.25
P.07	p.30	p.26
P.08	p.33	p.28

Fișă întocmită pentru includerea suspiciunii în Indexul Operelor Plagiate în România de la
Sheet drawn up for including the suspicion in the Index of Plagiarized Works in Romania at

www.plagiate.ro

Notă: Prin „p.72:00” se înțelege paragraful care se termină la finele pag.72. Notația „p.00:00” semnifică până la ultima pagină a capitolului curent, în întregime de la punctul initial al preluării.

Note: By „p.72:00” one understands the text ending with the end of the page 72. By „p.00:00” one understands the taking over from the initial point till the last page of the current chapter, entirely.

B. Fișa de argumentare a calificării de plagiat alăturată, fișă care la rândul său este parte a deciziei.

Echipa Indexului Operelor Plagiate în România

Fișă de argumentare a calificării

Nr. crt.	Descrierea situației care este încadrată drept plagiat	Se confirmă
1.	Preluarea identică a unor fragmente (piese de creație de tip text) dintr-o operă autentică publicată, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	✓
2.	Preluarea unor fragmente (piese de creație de tip text) dintr-o operă autentică publicată, care sunt rezumate ale unor opere anterioare operei autentice, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
3.	Preluarea identică a unor figure (piese de creație de tip grafic) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
4.	Preluarea unor tabele (piese de creație de tip structură de informație) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
5.	Republicarea unei opere anterioare publicate, prin includerea unui nou autor sau de noi autori fără contribuție explicită în lista de autori	
6.	Republicarea unei opere anterioare publicate, prin excluderea unui autor sau a unor autori din lista inițială de autori.	
7.	Preluarea identică de pasaj (piese de creație) dintr-o operă autentică publicată, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței, fără nici o intervenție personală care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	✓
8.	Preluarea identică de figure sau reprezentări grafice (piese de creație de tip grafic) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
9.	Preluarea identică de tabele (piese de creație de tip structură de informație) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
10.	Preluarea identică a unor fragmente de demonstrație sau de deducere a unor relații matematice care nu se justifică în regăsirea unei relații matematice finale necesare aplicării efective dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
11.	Preluarea identică a textului (piese de creație de tip text) unei lucrări publicate anterior sau simultan, cu același titlu sau cu titlu similar, de un același autor / un același grup de autori în publicații sau edituri diferite.	
12.	Preluarea identică de pasaj (piese de creație de tip text) ale unui cuvânt înainte sau ale unei prefete care se referă la două opere, diferite, publicate în două momente diferite de timp.	

Alte argumente particolare: a) Preluările de poze nu indică sursa, locul unde se află, autorul real sau posibil.

Notă:

a) Prin „proveniență” se înțelege informația din care se pot identifica cel puțin numele autorului / autorilor, titlul operei, anul apariției.

b) Plagiul este definit prin textul legii¹.

„...plagiul – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimisire la operele originale...”

Tehnic, plagiul are la bază conceptul de piesă de creație care²:

„...este un element de comunicare prezentat în formă scrisă, ca text, imagine sau combinat, care posedă un subiect, o organizare sau o construcție logică și de argumentare care presupune niște premise, un raionament și o concluzie. Piesa de creație presupune în mod necesar o formă de exprimare specifică unei persoane. Piesa de creație se poate asocia cu întreaga operă autentică sau cu o parte a acesteia...”

cu care se poate face identificarea operei plagiata sau suspionate de plagiat:

- ...O operă de creație se găsește în poziția de operă plagiată sau operă suspionată de plagiat în raport cu o altă operă considerată autentică dacă:
- i) Cele două opere tratează același subiect sau subiecte înrudite.
- ii) Opera autentică a fost făcută publică anterior operei suspionate.
- iii) Cele două opere conțin piese de creație identificabile comune care posedă, fiecare în parte, un subiect și o formă de prezentare bine definite.
- iv) Pentru piesele de creație comune, adică prezente în opera autentică și în opera suspionată, nu există o menționare explicită a provenienței. Menționarea provenienței se face printre citare care permite identificarea piesei de creație preluate din opera autentică. Simple mențiuni a titlului unei opere autentice într-un capitol de bibliografie sau similar acestuia fără delimitarea întinderii prelăunii nu este de natură să evite punerea în discuție a suspecțiunii de plagiat.
- v) Piese de creație preluate din opera autentică se utiliză la construcții realizate prin juxtapunere fără ca acestea să fie tratate de autorul operei suspionate prin poziția sa explicită.
- vi) În opera suspionată se identifică un fil sau mai multe fire logice de argumentare și tratare care leagă același premise cu aceleși concluzii ca în opera autentică.”

¹ Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 4 iunie 2004

² ISOC, D. Ghid de acțiune împotriva plagiului: bună-conduita, preventie, combatere. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2012.

³ ISOC, D. Preventor de plagiat. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2014.

624700

Curs universitar

Nicolae Popa

Mihail-Constantin Eremia

Simona Cristea

Teoria generală a dreptului

Ediția 2

Editura All Beck

624700

CURS UNIVERSITAR

Lucrarea a fost elaborată după cum urmează:

Capitolele I-IV; VI-XII; XIV-XVI – Prof. dr. Nicolae Popa

Capitolul XIV a fost dezvoltat de Prof. dr. Mihail-Constantin Eremia

Capitolele V și XIII, precum și dezvoltarea capitolului VI – Lect. dr. Simona Cristea

Popa Nicolae - Teoria generală a dreptului
Popa Nicolae, Mihail-Constantin Eremia - Ed. a 2-a, rev.
I. Cristea Simona - Colecție
Colecția XIV a fost dezvoltată de Prof. dr. Mihail-Constantin Eremia
cognaciale V și XIII, precum și dezvoltarea colecției VI - Lect. dr. Simona Cristea

624700

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPA, NICOLAE

Teoria generală a dreptului / Nicolae Popa,
Simona Cristea, Mihail-Constantin Eremia - Ed. a 2-a, rev. - București - ALL Beck, 2005

Bibliogr.

ISBN 973-655-738-3

I. Cristea, Simona

II. Eremia, Mihail-Constantin

34(075.8)

ISBN 973-655-738-3

Redactor: Oana Gramă

Tehnoredactor: Cătălin Mantu

ale comerțului uman și ale comportamentului arbitrar. Astfel, matematica este, după natura problemelor ei, cea mai simplă dintre toate științele, iar jurisprudența cea mai complicată¹.

Deducția în drept este în întregime dominată de silogisme de subsumare. Nu întâmplător Athanase Joja consideră că: „tehnica juridică și retorica sunt o altă obârșie a logicii”².

O analiză mai aplicată a raționamentelor utilizate de juriști reclamă, între altele, raportarea lor la principalele tipuri de activități juridice – elaborarea dreptului, interpretarea normelor de drept, stabilirea și calificarea juridică a faptelor, aplicarea la acestea a normelor³. Mircea Manolescu socotește că se impune o distincție între logica juridică și logica judiciară, fiindcă mai sunt unii care manifestă nedumerire pentru terminologia de „juridic” și „judiciar”, deși fiecare înțelege că „juridic” este în legătură cu dreptul, iar „judiciar” este în legătură cu litigiul. În baza aceleiași distincții se vorbește de logica juridică și de logica judiciară.

P.01

S-a discutat îndelung în legătură cu existența logicii juridice ca o logică regională. În literatura de specialitate din țara noastră, punctele de vedere asupra poziției logicii juridice în sistemul științei logicii au diferit. Astfel, profesorul Gh. Enescu consideră că există o logică judiciară în cadrul logicilor normative⁴, iar profesorul Petre Botezatu recunoaște aportul dreptului la construirea teoriei argumentării. În general, se are în vedere utilizarea regulilor în activitatea practică de realizare a dreptului (logica judiciară) și mai puțin ca un domeniu distinct de aplicare a logicii în procesul specific de cunoaștere juridică, ca o dialectică a gândirii juridice, a logicii actului de creație în drept.

Indiferent de pozițiile exprimate, considerăm că principiile logicii formale nu se transpun *mutatis mutandis* în domeniul juridic. Ele capătă o expresie specifică în drept. Exprimând o asemenea realitate, Kalinowski definește astfel logica juridică: „Studiul gândirii juridice discursive în toată întinderea acestuia, adică în toate operațiile ei intelectuale pe care le efectuează în elaborarea, interpretarea și aplicarea dreptului”⁵.

Într-un sens restrâns logica juridică privește logica normelor, iar într-un sens larg are în vedere elementele constructive de argumentare juridică. În primul

¹ W. Wundt, Logik, III, Logik der Geisteswissenschaften, p. 616, citat de Ath. Joja, op. cit., p. 154.

² Ath. Joja, op. cit., p. 152.

³ D. Stoianovici, Logica juridică în trecut și astăzi, Studii de Drept Românesc, 1, 1995, p. 74.

⁴ Gh. Enescu, Filosofie și logică, Ed. Științifică, București, 1973, p. 138.

⁵ G. Kalinowski, De la spécificité de la logique, citat de Gh. Mihai, Elemente constructive de argumentare juridică, Ed. Academiei, București, 1982, p. 24.

ale științei dreptului, care monopolizează preocupările omului de știință jurist, sunt strâns legate de aspectele ei psihologice și sociologice. Ideile normative se exprimă în propoziții imperative, ca idei de prescripție, interdicție, recomandare, stimulare etc.

P.02 preocupațiile de logică juridică se operează diferențieră între propozițiile care exprimă reguli și cele care le explică și comentează¹. Juristului – omului de știință și practicianului – îi este necesar și util întregul aparat al logicii. Am putea chiar afirma că există o adeverată pasiune în drept pentru conceptele logicii formale, urmare a unui exercițiu milenar al acestora pe teritoriul dreptului. Aceasta se explică prin simplitatea seducătoare a rezolvării problemelor de gândire sau a celor de practică; se crede adesea că este suficient să stăpânești formele și preceptele gândirii logice pentru ca succesul să fie asigurat.

Încă de la începutul secolului se consideră că pentru a interpreta dreptul sau pentru a construi un sistem de cunoștințe bazat pe categorii și concepte funcționale, trebuie să se aplique metoda clasică a jurisconsultilor. „Această metodă – notează Larnaude – se compune din inducție și deducție și constă în mod esențial din cercetări ce trebuie efectuate asupra constituțiilor, a acordurilor, a legilor, precum și a deciziilor juridice și a practicii”². Ulterior, utilizarea instrumentelor logice a privit nu numai analiza construcției tehnice a dreptului – cea care pune în lumină virtuțile teoretice ale unui sistem de drept – dar și finalitățile pe care le urmărește și valorile pe care le ocrotește sistemul respectiv. Această extindere a întrebuițării metodei a legat-o mai strâns de celelalte metode, a implicat-o în „defrișarea” unor zone de cunoaștere ignorante până atunci.

B. Metoda comparativă

Logica definește comparația ca pe o operație ce urmărește constatarea unor elemente identice sau divergente la două fenomene. Compararea sistemelor de drept ale diverselor state, a trăsăturilor ramurilor, ale instituțiilor și ale normelor acestora s-a dovedit extrem de fructuoasă în procesul metodologic de studiere a fenomenului juridic. Această acțiune chiar a determinat, în unele sisteme de învățământ juridic, recunoașterea existenței unei ramuri științifice – știința dreptului comparat. Extinderea metodei dreptului comparat este impusă azi în mod esențial de sporirea fără precedent a legăturilor statelor, de creșterea volumului

¹ A se vedea J. Horowitz, Logica și dreptul; Z. Wedberg, Condiții preliminare ale aplicării logicii deontice în raționamentele juridice; A. Wedberg, Probleme ale analizei logice a științei dreptului, vol. Norme, valori, acțiune, Ed. Politica București, 1979; P. Cosmovici, Gândirea juridică în perspectiva logicii formale și a metalogicii, Studii și cercetări juridice, I, 1971.

² F. Lamude, Les méthodes juridiques. Le droit public, sa conception, sa méthode, Paris, 1911, p. 21.

contactelor economice și sociale, urmare a amplificării interdependențelor în planul dezvoltării economice și culturale a țărilor lumii. Această realitate incontestabilă a zilelor noastre aduce în prim-plan necesitatea cunoașterii diverselor sisteme naționale de drept.

În forma sa embrionară, concepția asupra necesității dreptului comparat apare la începutul secolului al XX-lea, când se avansează și primele teze ale unei forme metodologice universale de studiere a dreptului. În continuare, literatura juridică s-a îmbogățit sensibil cu lucrări ce au pus bazele nu numai unei metode a dreptului comparat, ci chiar a științei autonome a dreptului comparat¹.

Scopurile specifice metodei comparative sunt determinate de raporturile existente între proprietățile obiective ale categoriilor comparate. Alături de comparație se mai utilizează, în mod necesar, și alte instrumente ale logicii: clasificări (tipologii clasificatoare), diviziuni, definiții, analogii.

Știința dreptului comparat a fixat deja anumite reguli care prezidează utilizarea metodei comparative în drept². Observarea riguroasă a acestor reguli asigură succesul metodei, conferindu-i caracterul științific indispensabil.

P.03

Prima regulă a metodei impune a compara numai ceea ce este comparabil. În cadrul acestei reguli va trebui să se constate, mai întâi, dacă sistemele comparate aparțin aceluiași tip istoric de drept sau aparțin unor sisteme istorice de drept diferite. Dacă sistemele de drept din care fac parte instituțiile comparate sunt – ideologic vorbind – antagoniste, este evident că procedeul comparației nu poate fi relevant decât sub aspectul stabilirii diferențelor. Iată, spre exemplu, dacă am dori să comparăm reglementarea instituției proprietății în familia dreptului romano-germanic (din care face parte și sistemul nostru de drept) și familia dreptului musulman, vom utiliza analiza de contrast (comparație contrastantă). Instituțiile fiind evident deosebite, nu poate fi realizată juxtapunerea acestora, iar rezultatele vor fi prea puțin relevante. Spre exemplu (păstrându-ne în acest cadru), la baza întregului drept de proprietate în dreptul musulman se află teoria teocratică, potrivit căreia întregul pământ aparține lui Allah și trimisului său, Mahomed. Proprietarul suprem al pământului islamic este Califul – reprezentant și continuator al Profetului³.

¹ Amintim, cu titlu de exemplu, lucrările L.J. Constantinesco, *Traité du droit comparé* (în două volume); R. David, *Traité élémentaire de droit comparé*, Paris, 1950 și *Les grands systèmes de droit contemporains*, Paris, 1978; V.D. Zlătescu, *Mari sisteme de drept în lumea contemporană*, București, 1992; *Idem*, *Drept privat comparat*, Ed. Oscar Print, București, 1997.

² A se vedea V.D. Zlătescu, Irina Zlătescu, *Regulile metodei comparative în studiul dreptului*, Studii de Drept Românesc, I, 1989; V.D. Zlătescu, *Drept privat comparat*, cit. supra, p. 77-109.

³ M. Daoulibi, *La jurisprudence dans le droit islamique*, Paris, 1941.

Proprietatea este permanentă, neexistând instituția prescripției. Modurile de dobândire a proprietății sunt, de asemenea, deosebite de cele din dreptul romano-germanic. Diferențe sensibile există și în legătură cu figura juridică a altor instituții. Spre exemplu, dreptul musulman reglementează într-un mod aparte instituția căsătoriei. Dacă doctrina consideră căsătoria de origine divină, dreptul musulman o trece în rândul tranzacțiilor civile (un contract făcut în vederea „dreptului de a te bucura de o femeie”). Condițiile de validitate ale contractului sunt: consimțământul părinților, prezența a doi martori, constituirea unei dote, absența oricărui impediment. Logodna este un uzaj constant, fiind un preludiu al căsătoriei, constând din declarația pretendentului. Sunt specifice și uzanțele privind desfacerea căsătoriei, repudierea soției și poligamia.

Asemenea date, pe care le furnizează studiul comparatist, sunt de natură să aducă informații prețioase în legătură cu reglementările din sistemele de drept diferite chiar dacă nu vor putea fi sesizate similitudini sau juxtapuneri de reglementări între instituția din sistemul nostru legal și cele din sistemul mai sus numit.

P.04 *O altă regulă a metodei comparative obligă să se considere termenii supuși comparației în conexiunile lor reale, în contextul social, politic, cultural din care au rezultat. De aici, necesitatea că în procesul de comparare să se plece de la cunoașterea principiilor de drept și a regularității care comandă sistemele de drept comparate. Luarea în discuție a principiilor – pe lângă compararea instituției și a normelor – se impune pentru a mări potențialul științific al cercetării comparate și pentru a preveni un eventual fragmentarism empiric.*

Trebuie cercetat apoi *sistemul izvoarelor dreptului*, care oferă imaginea poziției diferite a formelor de exprimare a dreptului (legi, cutume, precedente judiciare) de la un sistem juridic la altul.

P.05 „Comparatismul care dorește să stabilească acel comparandum care este norma aplicabilă în mod real, va trebui să țină seamă de ierarhia acestor izvoare, de raporturile de forță dintre ele, de modul în care se completează reciproc”¹.

În sfârșit, în aprecierea termenului de comparat să se țină seama nu numai de sensul inițial al normei, ci și de evoluția acesteia în timp, în procesul aplicării normei. În acest proces – și mai ales când textul supraviețuiește unor perioade social-istorice diferite – forma inițială a regulii de conduită poate evolua într-atât, încât sensul normei apare complet diferit. Comparatistul va trebui în acest caz să apeleze la literatura de specialitate, să cerceteze starea moravurilor și influența tradițiilor.

La baza tuturor comparațiilor trebuie să stea descoperirea unui anumit număr de indici comuni, a căror existență permite discuția despre o identitate de fenomene.

¹ V.D. Zlătescu, Mari sisteme de drept în lumea contemporană, p. 340.

care se plămădea noua știință socială, că gândirea juridică dominată de principiile sale „eterne” și de orientările sale individualiste, putea fi un pericol pentru tentativa – proprie sociologiei – de a muta centrul de greutate al analizei spre societate, spre factorii săi constitutivi aflați în strânsă legătură.

Întâlnirea dintre sociologie și drept s-a petrecut în condițiile în care, la o sută de ani de la apariția, la 1804, a Codului civil francez s-a constatat o anumită rămânere în urmă a legilor față de evoluția societății, o anumită „întâriere culturală” (*cultural-lag*) a dreptului. Acesta nu mai putea da întotdeauna soluții operative aspectelor noi pe care viața le ridică. Dreptul se află „în întâriere față de fapte”, el începea să-și dezvăluie limitele. Vechile metode de cercetare a dreptului, bazate pe exgeza textelor, sunt supuse unei interpretări critice, fie prin filtrul „liberei cercetări” (Gény) sau a „liberului drept” (Kantorowicz), încercându-se astfel să se depășească „criza dreptului” sau „declinul dreptului”. Se apelează și la sociologie, cercetându-se, dincolo de hotarele – sacre până atunci – ale normei juridice, mediul social care condiționează dreptul. Sociologia aduce o viziune nouă asupra dreptului – definindu-l ca un fapt social – și încearcă să resistematizeze sursele evoluției și ale influenței dreptului asupra societății, oferind științelor juridice o metodă rațională de studiere a fenomenului social. Sociologii au recunoscut în preocupările străvechi ale dreptului elemente importante de sociologie juridică. Ei au constatat, astfel, că dintre toate fenomenele sociale (spirituale, morale, religioase etc.), fenomenul juridic se impune cu precădere ca fiind cel mai caracteristic din punct de vedere social.

Făcând eforturi pentru a ieși din tiparele pozitivismului și ale individualismului, știința dreptului acorda, la rându-i, o tot mai mare atenție cercetării legăturilor dreptului cu mediul exterior. Întrebările juriștilor bazate pe *quid juris* și cele ale sociologilor bazate pe *quid facti* încep să-și găsească temeiul de apropiere.

Specialistul în drept public, profesorul francez Maurice Hauriou remarcă faptul că „puțina sociologie te îndepărtează de drept, iar multă sociologie te reduce la el”. În replică, sociologul francez, jurist la origine – G. Gurvitch completa (peste timp): „Puțin drept te îndepărtează de sociologie, iar mai mult drept te reduce la ea”.

Cel care pune bazele cercetării sociologice a dreptului este juristul german Eugen Erlich prin lucrarea sa „Grundlegung der Soziologie des Recht” (Bazele sociologiei dreptului), apăruta în 1913. Erlich, adept al „liberului drept”, fundamentează necesitatea unei cercetări mai cuprinzătoare a realității juridice, care nu se poate reduce la studiul normelor și al instituțiilor juridice, fiind necesare cercetări în plan vertical, în adâncime, pentru a se pune în evidență „dreptul viu”.

În continuare, cercetarea sociologică juridică ia ampioare, contribuind la aceasta atât sociologi de renume cum ar fi: G. Trade, E. Durkheim, Max Weber, Georg Simmel și.a., cât și juriști bine cunoscuți, spre exemplu: Th. Geiger,

P.06

Rudolf Stammller, H. Levy-Bruhl, M. Hauriou, Renato Treves, Jean Carbonnier etc. și în România au existat preocupări de cercetare sociologică a dreptului, de mai multă vreme. Merită să amintim aici eforturile interdisciplinare de cercetare în echipa promovată de Școala sociologică monografică, organizată și condusă de Dimitrie Gusti (cunoscută în Europa și sub titulatura de „Școala sociologică de la București”). Sunt, de asemenea, demne de remarcat cercetările (mai ales cele de axiologie juridică) datorate profesorului Petre Andrei sau lucrările profesorilor Mircea Djuvara, Eugeniu Speranția, Mircea Manolescu, Traian Herseni, H. H. Sthal și alții.

Cercetările sociologice juridice dau o perspectivă nouă studiului realității juridice, ca realitate socială, verificând modul în care societatea influențează dreptul și suporta, la rându-i, influența din partea acestuia. Același obiect (dreptul) pe care științele juridice îl studiază din interior, sociologia juridică îl studiază din exterior. Cercetarea sociologică a dreptului pune în lumină faptul că între fenomenele sociale există unele care au un caracter juridic deosebit – legile, activitatea jurisdicțională, activitatea administrativă – denumite uneori și fenomene juridice primare¹, întrucât trăsătura lor evident juridică le face să se identifice cu dreptul. În același timp însă există și fenomene juridice secundare, în care elementul juridic este mai puțin evident – responsabilitatea socială, statutul și rolul individului etc., – deși nu se poate afirma că acest element lipsește cu desăvârșire. Cercetarea sociologică juridică îmbrățișează fără discriminări ambele forme de cuprindere a elementelor de juridicitate în fenomenele vieții sociale.

P.07

Prin metode care-i rămân specifice (observația, sondajul de opinie, ancheta sociologică, chestionarul, interviul), sociologia juridică îmbrățișează următoarele domenii: domeniul creării dreptului; domeniul cunoașterii legilor de către cetățeni și organele de stat; domeniul poziției subiecților raporturilor sociale față de reglementările juridice în vigoare; domeniul cercetării cauzelor concrete ale încalcării dreptului; domeniul limitelor reglementării juridice, al raportului dintre sfera reglementarilor juridice și extrajuridice, al formelor juridice și metajuridice de influențare a conduitelor cetățenești.

Între temele de cercetare sociologică juridică se întâlnesc: documentari soliciitate de organe cu competente normative, investigații cu caracter de expertiza legală, investigații privind modul de administrare a justiției, cunoașterea legii, investigații privind desfășurarea procesului de reintegrare socială a persoanelor care au comis fapte antisociale etc. Cercetarea sociologică juridică (metoda sociologică) poate fi utilizată de legiuitor pentru a-și procura informații în legătură cu măsură în care legea este respectată și în ce proporție își găsește suport din partea sentimentului juridic comun.

¹ A se vedea J. Carbonnier, Sociologie juridique, A. Colin, Paris, 1977, p. 17 și urm.

E. Metodele cantitative

Metodele cantitative capătă în ultimul timp o tot mai mare pondere în cercetarea științifică juridică, cu largi și imediate aplicații în practica dreptului. În general, azi, teoria juridică nu poate merge decât în strânsă corelație cu nevoile practice ale creării și ale aplicării dreptului. Ipotezele științifice se cer a fi verificate în cadrul unor strategii ale dezvoltării fenomenului juridic, în intima corelație cu scenariile dezvoltării economico-sociale. Descifrarea, explicarea, propunerea de decizii și pronoza se bazează pe aprecieri teoretice, argumentate prin experiența dobândită din studiul cazurilor singulare. Există în țările occidentale chiar o ramură specializată – jurometria – care pleacă de la procedeul cazuistic, ca un mod de abordare orientat spre cazul singular.

P.08

Necesitatea introducerii unor metode cantitative în cercetarea științifică juridică și în practica dreptului a izvorât din nevoiea de a conferi noi valențe acestei cercetări, în strânsă legătură cu utilitățile practice. Folosirea calculatoarelor ajuta deciziei; această folosire nu îngustează posibilitățile de decizie, ci dimpotrivă, le optimizează. Timpul economisit este folosit la fundamentarea temeinică a deciziei. Informatica juridică îmbunătățește procesul decizional prin rapiditatea efectuării diferitelor operațiuni. În ultimul timp, chiar în plan decizional, se poate vorbi de rolul ordinatorului – este vorba de deciziile cu caracter „repetitiv” (mai ales în domeniul deciziei administrative) caracterizate prin faptul că în conținutul lor se face aplicarea mecanică și identică (pentru aceleași categorii de fapte) a unor norme juridice la situații reductibile în formule matematice finale¹.

Pe plan mondial cercetările de informatică juridică au fost orientate în următoarele direcții: elaborarea și sistematizarea legislației, evidența legislativă, evidența deciziilor de practica judecătorească (a precedentelor judecătorești), stocarea și sistematizarea informației științifice juridice, evidente criminologice etc.

În urma cu peste 40 de ani, în universități din S.U.A. (Pittsburg, Pennsylvania) s-au inițiat primele cercetări de informatică juridică. În New-York funcționează de mai mulți ani „Law Research Service”, societate comercială care pune la dispoziția clientilor săi milioane de hotărâri federale sau ale curții și ale instanțelor din statele federate.

În planul evidenței legislative, calculatorul, în baza programelor informative, oferă datele necesare în vederea aprecierii exakte a corelațiilor dintre reglementari, realizând recensământul exhaustiv al normelor ce pot intra în conflict, incompatibilitățile și distorsiunile posibile.

¹ A se vedea V. Hanga, Calculatorul în ajutorul deciziei, Studii și cercetări juridice, I, 1989, p. 73-75; Idem, Învățământul juridic asistat de calculator, S.C.J. 2, 1988; T. Paraschiv, I. Stoi, M. Bota, Informatică juridică, I, Concepte și operare, Ed. Augusta, Timișoara, 1998.